

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over de Koninklijke Marechaussee.

Datum: 29 maart 2012

Rapportnummer: 2012/052

Feiten

Verzoeker is al 34 jaar werkzaam bij de Koninklijke Marechaussee (Kmar). Hij werkte 11 jaar bij de Bijzondere Dienst, waar hij als coördinator werkzaamheden voor de AIVD en MIVD verrichtte. Voor deze functie had hij een zogenoemde artikel 60 WIV-aanwijzing, die hij nodig had om voor de AIVD en MIVD te kunnen werken.

In 2009 is besloten om bij de Bijzondere Dienst in de lijn van een aankomende reorganisatie te gaan werken. Meerdere ambtenaren bij de Bijzondere Dienst kregen een andere functie.

In augustus 2009 werd er iemand gezocht om de functie van "bewerker" te gaan vervullen binnen de zogenaamde infostraat te Utrecht. Nadat was gebleken dat hiervoor geen vrijwilliger te vinden was, werd verzoeker verzocht deze functie te gaan vervullen. X, de leidinggevende van verzoeker, zou verzoeker hebben meegedeeld dat zijn functie als coördinator Bijzondere Dienst niet langer bestond. Verzoeker heeft hiermee aanvankelijk ingestemd, maar is een week later op zijn beslissing teruggekomen, nadat hij van een collega hoorde dat zijn functie nog wel bestond. Hij heeft zijn leidinggevende X toen laten weten dat hij niet in de infostraat wilde werken.

De volgende dag ging verzoeker weer naar zijn oude werkplek met de gedachte dat het wel weer goed zou komen. X liet hem toen weten dat hij direct zijn spullen kon pakken. Na drie maanden thuis zitten is verzoeker elders te werk gesteld, hetgeen is vastgelegd in een schriftelijk besluit. Inmiddels heeft hij weer een andere functie waarmee hij helemaal niet blij is.

Verzoeker heeft de mondelinge mededeling van X dat hij per direct zijn werkzaamheden niet meer mocht uitoefenen, opgevat als een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), waartegen hij bezwaar heeft gemaakt. Tevens heeft verzoeker de voorzieningenrechter verzocht om een voorlopige voorziening te treffen, inhoudende dat hij per direct zijn functie weer kon uitoefenen. De voorzieningenrechter oordeelde echter dat de mondelinge ontheffing uit de functie een eigen mening van X was en dus geen besluit. De voorlopige voorziening werd afgewezen.

Op 9 februari 2010 heeft de Kmar het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk verklaard omdat er geen sprake was van een besluit in de zin van de Awb.

Vervolgens heeft verzoeker op 4 augustus 2010 geklaagd over het gedrag van zijn leidinggevende X, nu bezwaar tegen diens mededeling niet mogelijk was gebleken. De Kmar heeft verzoeker op 15 september 2010 laten weten de klacht niet in behandeling te nemen omdat hij bezwaar had kunnen maken tegen het schriftelijke besluit tot een tijdelijke andere tewerkstelling. Verzoeker had hier echter in berust en om die reden geen bezwaar gemaakt.

Ook na het verzoek de klacht toch in behandeling te nemen, persisteerde de Kmar in het besluit om de klacht niet te behandelen. Volgens de Kmar fungeert het klachtrecht niet als vangnet in situaties dat niet tijdig is opgekomen tegen een besluit.

Verzoeker was het met de gehele gang van zaken niet eens en wendde zicht tot de Nationale ombudsman.

De Nationale ombudsman oordeelde dat verzoekers klachten niet de andere tewerkstelling betroffen, maar de gedragingen van zijn leidinggevende X. De Nationale ombudsman was het dus niet eens met de stelling dat de klachten niet behandeld hoefden te worden omdat verzoeker bezwaar had kunnen maken tegen het besluit tot een andere tijdelijke tewerkstelling. De Nationale ombudsman stelde een onderzoek in naar verzoekers klachten over X.

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat zijn leidinggevende X van de Kmar zich bevoegdheden heeft toegeëigend die hem niet toekomen door verzoeker op 13 augustus 2009 mee te delen dat hij zijn functie niet meer mocht uitoefenen.

Voorts klaagt verzoeker erover dat zijn leidinggevende X tegen generaal Y heeft gezegd dat verzoeker niet in Utrecht wilde werken, terwijl verzoeker daar alleen niet als analist in de infostraat wilde werken.

Visie verzoeker

Verzoeker heeft gesteld dat het verhaal van X totaal niet klopt. X heeft hem tot drie keer toe meegedeeld dat zijn functie als coördinator Bijzondere Dienst niet meer bestond, maar uit een gesprek met iemand van P&O is gebleken dat de functie nog wel bestond. Volgens verzoeker heeft X tegen hem gelogen om hem aan het twijfelen te brengen, zodat hij de werkzaamheden als analist in de infostraat te Utrecht zou gaan verrichten. Dat is ook de reden dat hij hiermee aanvankelijk had ingestemd. Verzoeker heeft aangegeven dat hij de werkzaamheden als analist uiteindelijk heeft geweigerd omdat het werkzaamheden waren die hij nooit eerder had uitgevoerd en die behoren bij een lagere rang. Als hij dezelfde werkzaamheden, die hij als coördinator Bijzondere Dienst had, in Utrecht zou mogen verrichten, dan was dat voor hem geen enkel probleem geweest.

Volgens verzoeker was X te vroeg met zijn beslissing om hem geen werkzaamheden voor de Bijzondere Dienst meer te laten verrichten en had hij een afwachtende houding moeten aannemen. Bovendien was de beslissing gericht op een rechtsgevolg en was het niet slechts de mening van X; hij had verzoeker namelijk meteen afgemeld bij de AIVD als

artikel 60 WIV-ambtenaar en zonder deze status is het niet mogelijk werkzaamheden voor de AIVD uit te voeren.

Er lag een plaatsingsbeslissing voor zijn functie bij de Bijzondere Dienst tot 1 september 2010. Alleen de functietoewijzer (kolonel Z) mocht zijn functie wijzigen, verkorten of intrekken, aldus verzoeker. X was dus niet bevoegd om hem mee te delen dat hij zijn functie niet langer kon uitoefenen. Door verzoekers artikel 60 WIV-aanwijzing af te nemen, kon de functietoewijzer niet anders dan daarin meegaan. Ondanks de onbevoegdheid van X om die mededeling te doen, heeft de Kmar (in de persoon van generaal Y) hem wel gevolgd.

Bovendien heeft X gezegd dat verzoeker niet in Utrecht wilde werken, terwijl het werken in Utrecht niet verzoekers probleem is, maar hij alleen niet als analist in de infostraat wilde werken.

Verzoeker voelt zich door het hele gebeuren diep gekrenkt, ook ten overstaan van collega's. Hij is abrupt weggegaan en heeft geen fatsoenlijk afscheid kunnen nemen. Bovendien is alles wat in het dossier staat van belang voor toekomstige functie-toewijzingen. Verder steekt het hem dat hem nooit is verteld waarom hij bij de Bijzondere Dienst weg moest.

Visie minister van Defensie

De minister van Defensie heeft gesteld dat de Bijzondere Dienst zich in 2009 in de voorbereiding op een reorganisatie bevond waarbij de toenmalige functie van verzoeker kwam te vervallen en er voor hem een andere werkplek moest worden gevonden. De werkzaamheden binnen de Bijzondere Dienst zouden meer gecentreerd gaan worden en vooruitlopend hierop werd aan de reorganisatie uitvoering gegeven. De minister heeft desgevraagd laten weten dat de functie formeel nog bestaat en als zodanig voorkomt in de formatie van District Noord-Oost.

Verzoeker heeft echter geweigerd om de hem opgedragen werkzaamheden in Utrecht binnen de infostraat uit te voeren, waarna zijn leidinggevende X hem heeft meegedeeld dat zij dan vroegtijdig afscheid van elkaar moesten nemen. De minister bestrijdt verzoekers stelling dat X heeft gelogen over het al dan niet voortbestaan van de functie. X heeft volgens de minister niet aan verzoeker meegedeeld dat diens functie als coördinator niet meer bestond.

X heeft verzoekers weigering vervolgens meegedeeld aan generaal Y (de Directeur Directie Operatiën), de AIVD en Kolonel Z (de Districtscommandant Noord-Oost, het district waar verzoeker administratief was ingedeeld). X was niet bevoegd om verzoeker uit

zijn functie te ontheffen en heeft dat ook niet gedaan. Hij heeft het bevoegd gezag slechts geïnformeerd over hetgeen hem ter ore was gekomen. Dit heeft geleid tot het formele besluit van 21 augustus 2009 waarin verzoeker tijdelijk andere werkzaamheden opgedragen heeft gekregen. De minister concludeert dat X zijn verantwoordelijkheden heeft genomen en de juiste mensen heeft geïnformeerd, waarna het bevoegd gezag zijn eigen afweging heeft gemaakt en de beslissing heeft genomen om verzoeker tijdelijk andere werkzaamheden op te dragen. Dat verzoekers artikel 60 WIV-aanwijzing werd opgeschort en er (voorlopig) niet meer met hem over WIV-gerelateerde zaken mocht worden gecommuniceerd, is een gebruikelijke procedure. Indien personeel van de Bijzondere Dienst weigert werkzaamheden voor de Bijzondere Dienst uit te voeren, dient dit om veiligheidsredenen gevolgen te hebben voor de door de AIVD toegekende autorisaties, aldus de minister.

De minister heeft voorts gesteld dat de methodiek van werken van de coördinator Bijzondere Dienst wel was veranderd, maar de werkzaamheden niet. Ook het salaris en de rang zijn hetzelfde gebleven. Alleen de standplaats, van Zwolle naar Utrecht, is gewijzigd. Het ging dus niet om een functie in de infostraat, maar om het verrichten van Bijzondere Dienst-werkzaamheden in de infostraat.

Ten aanzien van de klacht dat X tegen een generaal heeft gezegd dat verzoeker niet in Utrecht wilde werken, heeft de minister gesteld dat X de Directeur Directie Operatiën (generaal Y) slechts heeft geïnformeerd over hetgeen was voorgevallen, waarbij hij een weergave van de feitelijke gebeurtenissen heeft gegeven. X heeft hierbij geen negatief beeld van verzoeker willen neerzetten, aldus de minister. Voorts heeft de minister nog aangegeven dat hem de relevantie van de klacht ontgaat tegen de terminologie "in Utrecht" nu alle partijen wisten dat het conflict betrekking had op de specifieke functie bij de infostraat.

Interne memo van X

In een memo van X van 19 augustus 2009, gericht aan Kolonel Z, en in afschrift gezonden aan generaal Y en de directeur van de AIVD heeft X verslag gedaan van de gesprekken die hij met verzoeker heeft gevoerd. Hierin heeft X aangegeven dat toen verzoeker had geweigerd de opgedragen werkzaamheden uit te voeren, hij hem heeft gewezen op het feit dat hij door die uitspraak en beslissing een aantal formele stappen moest gaan ondernemen. X heeft verzoeker meegedeeld dat hij generaal Y zou informeren en zij hierdoor vroegtijdig afscheid van elkaar moesten gaan nemen.

Uit de memo blijkt verder dat X vervolgens generaal Y via de voicemail heeft geïnformeerd en de AIVD op de hoogte heeft gesteld.

Verklaring Kolonel Z

Kolonel Z heeft tegenover een medewerker van de Nationale ombudsman onder meer verklaard dat hij op enig moment bericht heeft gekregen van X dat de artikel 60 WIV-aanwijzing van verzoeker was ingetrokken. Vanwege het intrekken van die status was er geen weg meer terug voor verzoeker, aldus Z. Z heeft aangegeven dat hij het allemaal nogal abrupt vond gaan en dat hij voor een voldongen feit stond. Z was ontstemd over het feit dat hij voor het blok werd gezet. Z heeft aangegeven dat hij van te voren op geen enkele wijze bij het conflict is betrokken. Wanneer X bij hem was gekomen met het verhaal dat hij voornemens was de artikel 60 WIV-aanwijzing van verzoeker in te trekken, dan had er in het bijzijn van Z nog een gesprek met beiden plaatsgevonden, waarna Z zijn bevoegdheden had opgepakt, aldus Z.

Voorts heeft Z verklaard dat het verhaal van X overkwam alsof verzoeker niet in Utrecht wilde werken. Dat had volgens Z niets met de infostraat te maken.

Desgevraagd heeft Kolonel Z later aanvullend nog laten weten dat Generaal Y bevoegd zou zijn geweest om de intrekking van de artikel 60 WIV-aanwijzing ongedaan te maken, maar dat dit niet mogelijk was omdat de intrekking al met de AIVD was gecommuniceerd.

Oordeel Nationale ombudsman

Ten aanzien van de mededeling over het voortbestaan van verzoekers functie

1. De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan het vereiste van integriteit, dat inhoudt dat de overheid integer handelt en een bevoegdheid alleen gebruikt voor het doel waarvoor deze is gegeven. Dit betekent onder meer dat een leidinggevende geen beslissingen mag nemen dan wel uitspraken mag doen waartoe hij eigenlijk niet bevoegd is.
2. Niet is vast komen te staan wat precies de inhoud is geweest van het gesprek tussen verzoeker en zijn leidinggevende X. Volgens verzoeker heeft X tegen hem gelogen door hem mee te delen dat zijn functie niet langer bestond en volgens X heeft hij verzoeker meegedeeld dat zij vroegtijdig afscheid van elkaar moesten gaan nemen omdat verzoeker weigerde de opgedragen werkzaamheden uit te voeren. Hoewel de bewoordingen van X dus niet vast zijn komen te staan, is de strekking wel duidelijk geworden: verzoeker kon zijn functie niet meer uitoefenen.

De Nationale ombudsman is het niet eens met de stelling van de minister dat X slechts het bevoegd gezag heeft geïnformeerd over hetgeen hem ter ore was gekomen. X heeft immers ook verzoekers artikel 60 WIV-aanwijzing ingetrokken.

Gelet op de verklaring van Kolonel Z is het zeer aannemelijk dat er nadien geen weg meer terug was. Hiermee heeft X zichzelf impliciet de bevoegdheid gegeven om verzoeker uit zijn functie te zetten, terwijl die bevoegdheid hem niet toekomt. Het had in de rede gelegen dat X eerst zou hebben overlegd met Kolonel Z (de functietoewijzer) en dat pas daarna stappen werden ondernomen. Door verzoeker zonder overleg met het bevoegd gezag mee te delen dat hij zijn functie niet meer kon uitoefenen en meteen de artikel 60 WIV-aanwijzing in te trekken, is het vereiste van integriteit geschonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Ten aanzien van de informatieverstrekking over verzoekers weigering

1. Deze klacht wordt getoetst aan het vereiste van professionaliteit, dat inhoudt dat de overheid er voor zorgt dat haar medewerkers volgens hun professionele normen werken. Dit impliceert dat wanneer overheidsinstanties personele maatregelen nemen, de informatie over personeelsleden juist en volledig dient te zijn en de informatie geen vertekend beeld mag geven.

2. Volgens verzoeker heeft X tegen generaal Y gezegd dat verzoeker niet in Utrecht wilde werken (in plaats van dat verzoeker niet in de infostraat in Utrecht wilde werken). De minister heeft gesteld dat X slechts een feitelijke weergave van de gebeurtenissen heeft gegeven en verzoeker daarbij niet in een kwaad daglicht heeft willen stellen.

Uit de verklaring van Kolonel Z blijkt echter dat het verhaal van X op hem overkwam alsof verzoeker niet in Utrecht wilde werken, hetgeen volgens Z niets met de infostraat te maken had. Gelet hierop acht de Nationale ombudsman het aannemelijk dat X het verhaal naar buiten heeft gebracht dat verzoeker niet in Utrecht wilde werken. Daarmee is een onjuist beeld geschetst van de reden van verzoekers weigering om de werkzaamheden in Utrecht uit te voeren. Het vereiste van professionaliteit is dan ook geschonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de gedraging van de Kmar, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Defensie, is:

gegrond

Ten aanzien van de mededeling over het voortbestaan van verzoekers functie, wegens schending van het vereiste van integriteit;

Ten aanzien van de informatieverstrekking over verzoekers weigering, wegens schending van het vereiste van professionaliteit.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer